

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Državni svet Republike Slovenije je na 1. izredni seji 11. 3. 2013, ob obravnavi Zakona o spremembah in dopolnitvah Obrtnega zakona (ObrZ-E), ki ga je Državni zbor sprejel na 11. redni seji 5. marca 2013, na podlagi tretje alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/2000, 24/03, 69/04 in 68/2006), sprejel

ZAHTEVO

da Državni zbor Republike Slovenije ponovno odloča o Zakonu o spremembah in dopolnitvah Obrtnega zakona (ObrZ-E)

Obrazložitev:

Državni zbor Republike Slovenije je na 11. redni seji 5. 3. 2013 sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah Obrtnega zakona (ObrZ-E), katerega ključni cilj je sprememba obveznega članstva v Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije (OZS) v prostovoljno.

Predlog za ukinitve obveznega članstva v Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije je po pojasnilu Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo podan na podlagi izvedenega referenduma o obliki članstva (25. aprila 2012). Odločitev tedanjega vodstva OZS o izvedbi referenduma glede oblike članstva v OZS je temeljila na zavezi v koalicijski pogodbi »Pogodba za Slovenijo 2012-2015«, v kateri je bilo zapisano, da se ohrani obvezno članstvo le v tistih zbornicah, v katerih se o tem izreče članstvo na referendumu ter zaradi priprave sprememb referendumске zakonodaje, ki so predvidevale bistvene spremembe pri zaostrovanju pogojev za veljavnost rezultata referenduma (za veljavnost referenduma naj bi bila določena minimalna udeležba – vsaj 35 ali 40 % udeležba).

Posvetovalnega referenduma o obliki članstva v OZS se je udeležilo 18,16 % vseh volilnih upravičencev, torej glede na predlagane spremembe referendumске zakonodaje sploh ne bi bil veljaven. Za prostovoljno obliko članstva je glasoval zelo majhen del vsega članstva (le 6.448 članov od skupno 51.318), zato Državni svet meni, da spremembe Obrtnega zakona na podlagi zlorabljene referendumске volje ne morejo biti upravičene.

Ključni argumenti za obvezno članstvo v zbornici so po mnenju Državnega sveta sledeči:

1. Polna reprezentativnost

Če naj bo zbornica partner državi glede oblikovanja ekonomskega sistema in ekonomske politike, potem načelo reprezentativnosti in enakopravnosti terjata, da imajo vsi subjekti – člani na institucionaliziran način možen vpliv na odločitve, ki naj

predstavljajo stališče celotnega gospodarstva, združenega v zbornico. S tem je mišljen vpliv preko izvoljenih predstavnikov v upravljavski strukturi zbornice. Zagotovo ne bi bilo sprejemljivo, če bi bila ekskluzivnost za oblikovanje stališča članov – gospodarstva prepuščena skupini dovolj močnih gospodarskih subjektov, ki bi se na primer organizirali v zbornici kot delniški družbi ali kakšni drugi asociaciji, ki ni reprezentativna in bi se borila za svoje parcialne interese. Ta argument je še pomembnejši za obrtna in mala podjetja, saj ta ne morejo sama zastopati interesov oziroma ne morejo biti partner državi.

2. Enakopravnost pri koristih in bremenih

Načelo reprezentativnosti in enakopravnosti tudi pomenita, da so vsi člani enakopravno udeleženi pri koristih in bremenih delovanja zbornice. Ni sprejemljivo, da so tudi nečlani deležni koristi, ki jih nudi zbornica posredno tudi njim, s tem da razvija storitve v interesu gospodarstva kot celote.

Glede enakopravnosti pri bremenih, se je uveljavila določena solidarnost večjih do manjših (članski prispevek se določa glede na ekonomsko moč člana – podjetja).

3. Strokovna neodvisnost

Zbornica po javno-pravnem modelu z obveznim članstvom je mehanizem za oblikovanje uravnoteženih zahtev članov, saj se ji ni treba »bati« izstopa članov, ki bi zaradi kratkoročnih komercialnih in drugih interesov tem odločitvam nasprotovali, in bi enkrat bili člani zbornice, drugič spet ne itd.

4. Zmožnost izgradnje potrebne materialno-kadrovske infrastrukture

Lasten in stabilen vir prihodkov omogoča zbornicam, da v korist vseh članov oblikujejo ustrezno visoko usposobljene strokovne službe, ki lahko strokovno in enakopravno sodelujejo z vladnimi in drugimi institucijami ter opravljajo zahtevne strokovne storitve za člane, in pri tem niso odvisne od državnih subvencij.

5. Zgodovinski vidik

Javnopravni model zbornic obstaja na območju Slovenije že vse od leta 1850 dalje in zbornice so opravile vrsto nalog in dejanj v dobrobit gospodarstva, kar je pogojeno predvsem s tem, da je naš zbornični sistem bil organiziran (GZS) oziroma je še (KGZS) po javnopravnemu modelu z obveznim članstvom. Podoben je tudi v večini, za gospodarsko sodelovanje pomembnih držav v Evropi: Nemčija, Francija, Avstrija, Italija, Hrvaška ...

Javnopravni model zborničnega organiziranja pa odgovarja tudi drugi ureditvi države Slovenije, saj je prav od tega v veliki meri odvisno kakšen model je kompatibilen v smislu celovite ureditve posamezne države.

Zgodovinski vidik je bistvenega pomena za obrtno-zbornični sistem, saj so se obrtniki pred 50 leti sami začeli organizirati in z lastnimi (zasebnimi) sredstvi zgradili obrtno-zbornični sistem (OZS in 62 OZ), katerega je zakonodaja le povzela in ni bil ustanovljen z oblastnim aktom.

Koristi člana v zbornici so:

- dolgoročno, učinkovito in varčno zastopanje interesov, ki predstavljajo protiutež premoči države in ostalim posameznim nosilcem gospodarske moči (velika podjetja);
- transparentnost in možnost demokratičnega soodločanja;
- dodatne ugodne storitve, ki se ne zlorablajo za izpolnjevanje tujih interesov;

Glede dileme obvezno – prostovoljno članstvo Državni svet meni:

- če bi bilo članstvo v zbornici prostovoljno, potem bi bila sestava članstva odvisna od naključja; zbornica bi bila odvisna od pridobivanja članstva; finančno močni člani bi se postavili v ospredje in bi z »grožnjami« prisilili zbornico da upošteva njihove posebne interese;
- tako teorija, kot tudi mednarodni primeri kažejo, da vsepovsod tam, kjer obstaja pravo prostovoljno članstvo, obstaja diskriminacija »tihe večine« v prid »organizirane in sposobne manjšine«;
- mednarodni primeri kažejo, da pri prostovoljnih sistemih pogosto obstaja socialni pritisk preko državnih sistemov spodbujanja ali drugih mehanizmov, da bi se doseglo visoko stopnjo organiziranja – članstva (n.pr: če si član imaš določene prednosti ali bonitete – subvencije, zavarovanja)
- tisti člani – gospodarstvo, ki nasprotujejo obveznemu članstvu v zbornicah, pravzaprav delujejo proti svojim interesom, saj prostovoljnost ne pomeni nujno več svobode, temveč več države, saj posameznik ne more vplivati na državo; gospodarstvo v državi (posebej obrt in mala podjetja) predstavlja vedno manjšino; vpliv se torej ne more dosegati preko števila glasov, temveč samo preko enotno in jasno predstavljenih argumentov;

Zgoraj navedeno potrjuje tudi odločba Ustavnega sodišča RS, ki pravi, da obvezno članstvo zagotavlja zbornici neodvisnost in strokovno izvajanje nalog. Brez obveznega članstva bi grozila nevarnost, da bi se članski krog zmanjšal, zbornica pa bi izgubila transparentnost pri spremljanju gospodarskega življenja v državi.

Iz tega izhaja bistvena razlika med zbornicami z obveznim članstvom in gospodarskimi ter strokovnimi združenji, katerih naloge so v varovanju posameznih in skupinskih interesov.

Državni svet poudarja, da čas gospodarske krize ni primeren za tako korenite spremembe v zborničnem sistemu, saj bodo obrtniki in mali podjetniki, člani OZS tisti, ki bodo najprej občutili posledice prehoda na prostovoljno članstvo, predvsem na področju informiranja, zastopanja, izobraževanja in svetovanja. Številne izobraževalne in svetovalne aktivnosti, ki so bile do sedaj brezplačne, bodo po novem plačljive. Preoblikovanje zbornice v zgolj tržni subjekt pomeni erozijo zborničnega sistema in napako države.

Velika večina uspešnih gospodarstev v razvitih evropskih državah ima urejeno obvezno članstvo v obrtno-podjetniških zbornicah (npr. Nemčija). V državah, kjer so to članstvo pred leti ukinili, pa imajo velike želje po ponovni vzpostavitvi sistema (Madžarska, Slovaška), ki bi skrbel nad razvojem malega gospodarstva prav v smislu pridobivanja konkurenčnih prednosti, saj se mala podjetja na nekaterih segmentih težje znajdejo, usmeritve velikih gospodarskih oz. industrijskih zbornic pa so praviloma usmerjene drugam – v uresničevanje interesov velikih podjetij in sistemov, ki so načeloma v nasprotju z interesi malih podjetij.

V Sloveniji je po propadu velikega števila večjih podjetij pravzaprav skoraj edino upanje za ustavitev krize in gospodarski razvoj uspešno poslovanje in razvoj mikro, malih in srednjih podjetij. Torej bi morala biti skrb za pospešen in skladen razvoj tega pomembnega dela gospodarstva v Sloveniji tako rekoč nacionalni interes.

* * *

Za poročevalca na seji Državnega zbora je bil določen državni svetnik Alojz Kovšca.

Mitja Bervar
predsednik